

# האשה שנפלו פרק שמיני כתובות פב.

## עין משפט נר מצוה

א מיי פ"ב מהלכות מלוה  
הלכה ו' טו"ע ח"מ סימן  
פ סעיף א'  
לד ב מיי פ"ב מהל'  
מכירה הל' ט סג  
עשין נא טו"ע ח"מ סי'  
קלא סעיף ז'  
לה ג מיי פ"ב מהל'  
אשוח הל' יא סג  
עשין יא טו"ע ח"מ סי'  
קסא סעיף ג'  
לו ד מיי פ"א מהלכות  
יוסא הלכה טו סג  
עשין יא טו"ע ח"מ סי'  
קסא סעיף א'

תוספות ר"ד (המשך)  
לא עשה כלום: והכ"א  
פירות המחוברים לקרקע  
שלו ואמאי יהיו כל  
בכני אחרות לכתובתה  
פי' והמחוברים לקרקע  
בקרקע הן. תני שלה: ואי  
קשיא מיש הא מנימ'  
דאמרו רבנן שהן שול ואל  
קשיא לן והבא אמרי' תני  
שלה ומאי אלים טובא  
שיעבוד (ל) דאין ליבמה  
על נכסי בעלה או כח  
לאשה בכנסים השתא נימ'  
שון קניין קני' גמור  
לאשה אמור חכמים פירות  
המחוברים לקרקע אפי'  
שחטו ברשות האשה כיון  
שגמרו ברשות הבעל הן  
שלו נכסי היבמה שיעבוד  
לא בהן אלא שיעבוד  
בעלמא וגופה הם לי יבם  
כ"ש שהיו הפירות  
המחוברים של יבם י"ל  
שאנו דומה אכילת פירות  
דהבא לאכילת פירות  
דהתם מאי דאכלי  
בעל פירי לא היו מן  
דינא אלא בתקנת חכמים  
וכיון שגמרו הפירות  
ברשותו תקנו לו שיאכל  
הכל גם העלוי שיש  
על המחזיר ואין לנו  
הקשות על תקנת חכמים  
אבל אכילת פירות דהבא  
הוא מן דינא ולא משום  
תקנה דהא מדידה קאביל  
וכיון דמן דינא אמרי'  
ולא מן תקנתא אמאי  
בעי יבם למוכי בעלוי'  
המחזיר שהוא משועבד  
לאשה ושפיר קאמר ר"מ  
להכי א"ל תני שלה.

תוספות ר"ד (המשך)  
לא עשה כלום: והכ"א  
פירות המחוברים לקרקע  
שלו ואמאי יהיו כל  
בכני אחרות לכתובתה  
פי' והמחוברים לקרקע  
בקרקע הן. תני שלה: ואי  
קשיא מיש הא מנימ'  
דאמרו רבנן שהן שול ואל  
קשיא לן והבא אמרי' תני  
שלה ומאי אלים טובא  
שיעבוד (ל) דאין ליבמה  
על נכסי בעלה או כח  
לאשה בכנסים השתא נימ'  
שון קניין קני' גמור  
לאשה אמור חכמים פירות  
המחוברים לקרקע אפי'  
שחטו ברשות האשה כיון  
שגמרו ברשות הבעל הן  
שלו נכסי היבמה שיעבוד  
לא בהן אלא שיעבוד  
בעלמא וגופה הם לי יבם  
כ"ש שהיו הפירות  
המחוברים של יבם י"ל  
שאנו דומה אכילת פירות  
דהבא לאכילת פירות  
דהתם מאי דאכלי  
בעל פירי לא היו מן  
דינא אלא בתקנת חכמים  
וכיון שגמרו הפירות  
ברשותו תקנו לו שיאכל  
הכל גם העלוי שיש  
על המחזיר ואין לנו  
הקשות על תקנת חכמים  
אבל אכילת פירות דהבא  
הוא מן דינא ולא משום  
תקנה דהא מדידה קאביל  
וכיון דמן דינא אמרי'  
ולא מן תקנתא אמאי  
בעי יבם למוכי בעלוי'  
המחזיר שהוא משועבד  
לאשה ושפיר קאמר ר"מ  
להכי א"ל תני שלה.

א חז"ל ז"ל שפיר דש  
ליבמה על נכסי בעלה דינא  
כח לאשה בכנסים יומר מנימ'  
השתא נימ' וכו'.

**לא** אשכחן תנא דמחמיר תרי הומרי בכתובה. ואם תאמר והא  
דמתן בהכובת (לקמן דף פד. ועס) מי שמת והניח אשה ובעל חוב  
ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ציד אחרים ר' טרפון אומר יתנו  
לכושל שזהם ומפרש בגמרא לכתובת אשה משום חיינה ולמאן דלאמר  
נמי לכושל שזרזיה אס הימה כמובת  
אשה כושל היה מודה או אס לא היה  
בעל חוב כלל היו גומנין לאשה ואי היה  
מפרשין דהתם לא מן דעין אלא מנזה  
לימן לכושל שזהם הוה ניחא ואפי' אי  
דינא הכי יש לומר דשאני התם דאין  
היורשין מוחזקין מן הפקדון והמלוה  
לכן אין צריך לרזי נתן מדע דלא  
חשיבי מוחזקין דהא אי הוו חשיבי  
מוחזקין לא הוו מטלטלי דידהו  
משתעבדי לכתובה או לצי"ח אלא הכא  
הרי היבם מוחזק מאומה מלוה שהרי  
הוא החייב ואפי' היו אחרים חייבין  
הוא חשיב יבם מוחזק דמקום אחיו  
קאי לכן צריך לרזי נתן:

**פומבדיתא** רמאה. ואם  
תאמר ומה  
רמאות עשה הא תמר רז יוסף לא  
היו צנייה וצניא ועוד דמה מילין בכך  
דאמר אילגוג מהשתא ואומר רבינו  
יחזק דלעיל חזר צו הפומבדיתא  
ולא רצה ליתן אחר שיבם והא דקאמר  
רז יוסף כו' לא משום שהיה צריך  
לאותו מעין: אלא לפי ששייך עליו  
אמו דעין: **התם בידו הבא לאו**  
**בידו.** פירש בקונטרס הלכך כי אמר  
ליה נמי לכשאכנוס זכה מעכשיו לאו  
מידי הוא דקיימא לן כרז יוסף  
דפקסין לקמן הלכתא כוותיה ואפי'  
אית לן יבם ואח"כ חילק מה שעשה  
עשוי השתא מיהא לאו צידו הוא  
וקשה לרש"י דמאי שנת דמאלמר  
רז צפ"ק דצבא מליעא (דף טו: א)  
שדה זו לכשאקחנה ממך קנייה לך  
מעכשיו קנה אע"ג דלאו צידו וי"ל  
דרז סבך אדם מקנה דבר שלא צא  
לעולם ולא קיימא לן הכי דפקסין  
צפרק אף על פי (לעיל דף עט.) כרזי  
יוחנן הסנדלר:

**הא דאמר מעכשיו והא דאמר**  
**מעכשיו.** לא דמי לאומר לאשה  
הרי את מקודשת לי לאחר שלשים  
ולא צא אחר וקידשה צמון שלשים  
יוס דמקודשת אע"פ שמתאלכו המעות אע"פ שלא אמר מעכשיו  
כדארמין צפרק האומר בקידושין (דף עט.) דבכסף ודאי לא בעינן  
מעכשיו שאם לא התקדש לו חייבת לשלם והיו כאלו הכסף בעין  
לאחר שלשים אצל הכה גזי משיכה אס לא אמר מעכשיו ורז נמי דאמר  
לאחר שלשים יוס דבשעת קנייה כבר פסקה המשיכה ורז נמי דאמר  
צפרק קמא דצבא מליעא (דף טו: א) שדה זו לכשאקחנה ממך קנייה  
לך מעכשיו קנה היינו (מעכשיו) משום דקתם קניית שדה הויה צשטר  
ולכן צריך מעכשיו שמה יאצד השטר או יקרע ולא יהיה בעולם  
בשעת קנייה אע"ג דרז מספקא ליה צאומר מעכשיו ולאחר ל'  
אי תנאה הוה אי חזרה הוי צמעכשיו לכשאקחנה קנה דהא דקאמר

לכשאקחנה היינו משום דלניה שלו עתה ואינו יכול להקנותה אלא  
ואם תאמר ור' יוחנן דהכא מאי קסבר אי חזרה הוי אמאי קנה דכיון דחזר צו  
עומדת באגם דהכי משמע בהכובת (לקמן דף פו: ועס) דדוקא בעומדת  
כיון דתנאה הוי ולא חזר צו עד לאחר שלשים וי"ל דר' יוחנן לטעמיה דלית  
נגמר עד לאחר שלשים וכן אית ליה בהאומר בקידושין (דף ק.) ולהכי צריך  
רבה (יבמות ג.) ד"ה קנייה) הארכתי: **והר"ר לוי** ב"ה הקודם ובה. ואם  
לכתובה כדפירש בקונטרס אלא קדמה איהא אמאי זכתה לר' עקיבא דאמר  
ליה דאפילו קדמה היא לא זכתה כדמוכח התם בגמרא וי"ל דהתם לגבות  
שיעבוד בעלמא לא חשו ולקמן הארכתי: **ויבמה** אמר רחמנא. וליכא למימר  
מהו

**דלמא.** בהא נמי לא טעה דרבי נתן היא דמוליאין מזה ונותנין לזה:  
**לאשר אשם לו.** לאשר הקרן שלו ולא כמיז לאשר נושה צו: אלא.  
לכדי אינה משנה וטעה התנא ששנאה דלא אשכחן תנא דלית ליה  
מרי חומרי בכתובה שהרי היא מדברי סופרים חדא דמטלטלי משמעדי  
לה וחדא דרזיזא מבעל חובו של מת  
מדברי נתן אלא חדא מהנין חומרי  
הוה ליה למיתני צה אי כרזי מארי  
אי כר' נתן ויוין דתנא מריויהו לא  
קבלה מרזו כן ומאליו שנאה מי  
שסידר הצרייתא ולא סמכין עלה  
צמיד: **ולא ידענא מאי היא.** לא הייתי  
יודע טעם בדבר אמאי אינה משנה:  
**פומבדיתא רמאה.** שאתרי כן חזר  
צו. פומבדיתאי קרי להו רמאי כדאמרי'  
צעלמא (חולין דף קס.) נרשאה נשקין  
מני ככך פומבדיתא לייין שני  
אושפיזין [ובחוקת הצמים (צ"ב מו).  
כמו כן תא ואחיו לך רמאי דפומבדיתא]:  
**פלוג מהשתא.** החזק בחלקך מעכשיו  
ואע"פ שאינה עכשיו קנייה לך עד  
שכנוס או שחלוקיך לכשאכנוס ואוכה  
צכולן זכה אמה בחלקך על פי  
השחוקין מעכשיו: **קנה לאחר**  
**שלשים.** צמשיכה זו: **ואפי' עומדת**  
**באגם.** שאינה צרשות הלוקח: **התם.**  
הוא דקונה לאחר שלשים משום דצידו  
היה להקנותה לו משעת משיכה הלכן  
מהניא משיכה לכשיתקיים התנאי  
שמלאו ל' יום: **היא לאו צידו.** לחלקם  
לו מעכשיו ולהקנות לו יום ירצה  
הלכן כי אמר ליה נמי לכשאכנוס זכה  
מעכשיו לאו מידי הוא דקיימא לן  
כרז יוסף כדקבעין הלכתא כוותיה  
לקמן בשמעמין. ואפילו אית לן יבם  
ואחר כן חילק מה שעשה עשוי  
השתא מיהא ל' יום צידו: **היא כי אה**  
**כו.** גבי משיכת פרה קאי ופרקי דר'  
יוחנן ארזי יוחנן: **קני מעכשיו.**  
לאחר שלשים כשיגיעו תהא קנייה לך  
מעכשיו: **שני מעשים הוו.** ומי ששאל  
זו לא שאל זו ולא שמע האחרון את  
הראשונה שלא נשאלו יחד צבית  
המדרש לגירסא צעלמא אלא ע"פ  
מעשים שצירעו שאלו: **והא קתני**  
**כל נכסיו של מה אחרת לכתובה.**  
והמחזיר לקרקע לקרקע ולא דמו  
למחזירין דנכסי מלוג דהתם פירא

תקינו ליה רבנן היכא דאריכא קרן קיים והני נמי פירי יניהו דגמרי  
צרשותיה אצל הכא קרנא פירא דלידה הוא ושיעבודא הוא דלית לה  
עלייהו ומאי דאשמענד לה מחיים דבעל לא אמרינן פירא הוא  
לאפקועי שיעודא: **שני שלם.** ולא פליגי רבנן עליה אלא חתלושה.  
ואכספיים ולמימר דלא משעבדי מטלטלי לכתובת: **שמגרש בגט ומחזירה.**  
תרי מיילי אשמעינן מגרשה בגט ואינה זריכה חלינה ואשמעינן שאם  
רצה להחזירה מחזירה כשאר אשה: **עדין יבומין הראשונים עליה.**  
אע"פ שלקחה דהכי כמיז ולקחה וצמה: **קמ"ל.** דנשעת לאשמו ומלאשה)  
דרשינן ליה לקמן [ע"ז] והאי ויצמה דרשינן לבעל כרחה ציבמות (דף ט: א):  
נעשית

לכשאקחנה היינו משום דלניה שלו עתה ואינו יכול להקנותה אלא  
ואם תאמר ור' יוחנן דהכא מאי קסבר אי חזרה הוי אמאי קנה דכיון דחזר צו  
עומדת באגם דהכי משמע בהכובת (לקמן דף פו: ועס) דדוקא בעומדת  
כיון דתנאה הוי ולא חזר צו עד לאחר שלשים וי"ל דר' יוחנן לטעמיה דלית  
נגמר עד לאחר שלשים וכן אית ליה בהאומר בקידושין (דף ק.) ולהכי צריך  
רבה (יבמות ג.) ד"ה קנייה) הארכתי: **והר"ר לוי** ב"ה הקודם ובה. ואם  
לכתובה כדפירש בקונטרס אלא קדמה איהא אמאי זכתה לר' עקיבא דאמר  
ליה דאפילו קדמה היא לא זכתה כדמוכח התם בגמרא וי"ל דהתם לגבות  
שיעבוד בעלמא לא חשו ולקמן הארכתי: **ויבמה** אמר רחמנא. וליכא למימר  
מהו

תורה אור השלם  
1. והרודו את חזקתא  
אשר עשו והשיב את  
אשמו בראשו והחזיר  
יסק עליו ונתן לאשר  
אשם לו במדבר ה  
אשם לו  
2. כי ישבו אדום ויהו  
ומת אחד מהם וכן אין  
לא לא תהיה אשת חמת  
החזקה לאיש ור' יבמה  
יבא עליה ולקחה לו  
לאשה ויבמה:  
דברים כה ה

**מוסף רש"י**  
ונתן לאשר אשם לו.  
לאשר הלוה לו לא נאמר,  
אלא לאשר אשם לו. לאשר  
קנו שלו צ"ק (ק"י).  
למיתן אשם זה קנין  
(פסחים ג"א. ובג"ז ע"ל  
ט"ו). מלמד שבגרשה  
בגט. לאחר שנשאה נעשת  
כאשמו ואם רצה לגרשה  
מגרשה בגט ואינה זריכה  
חלינה, ומחזירה. לא  
רצה להחזיר ולא אמרינן  
מיהא רמא כמנא עליה  
מגרשה בגט ואינה זריכה  
חלינה, ומחזירה. לא  
עליה צאקור אשת את  
לכדי כמיז ולקחה לו  
לאשר דקני שלקחה נעשת  
כאשמו לכל דבר (יבמות ה.  
ובג"ז שם י"ט: א.).

**תוספות ר"ד**  
ההוא גברא דנפלה ליה  
יבמה במתא מחסא  
בעי אחוה למיפסל'  
ביטא מניה אכיל  
מה דעתן משום נכסי  
בכנסים פליגין לא אמר  
מסתפינא דלמא עבדי  
לי בפומבדיתא רמאה. פי'  
שחזר בו ובטל קנינו. א"ל  
אי בעית פלוג מהשתא  
אמר מר בר רב אשי  
אע"ג דכי אתא רב דימי  
אמר רבי יוחנן האומר  
לחבירו משוך פרה זו ולא  
תקנו לך אלא לאחר ל' יום  
יום קנה לאחר ל' יום  
ואפילו עומדת באגם התם  
בידו והבא לאו בידו. פי'  
שעדיין לא ייבם ליה זכה  
בכנסים ואין לו כח בהן  
בעשי כולם. ואת"ל שאם  
ייבם תחלה ואח"כ חלק  
זכה היבא דחלק תחלה  
קודם שייבם לא זכה איה  
כי אתא (יר"ד) [רבין] אריי'  
לא קנה לא קשיא הא  
דא"ל קני מעכשיו ויבם  
דלא א"ל קני מעכשיו:  
בעו מניה מעולא ייבם  
ואח"כ חלק מהו א"ל לא  
עשה כלום. פי' שאין לו  
כח ליבם [למכור] בכנסים  
אחיו מפני שהן עומדים  
לגבינא ליבמה כדאמרינן  
וכ"ש חלק ואח"כ ייבם  
כי אתא רבין אמר ר"ל  
בין ייבם ואח"כ [חלקן]  
בין חלק ואח"כ ייבם